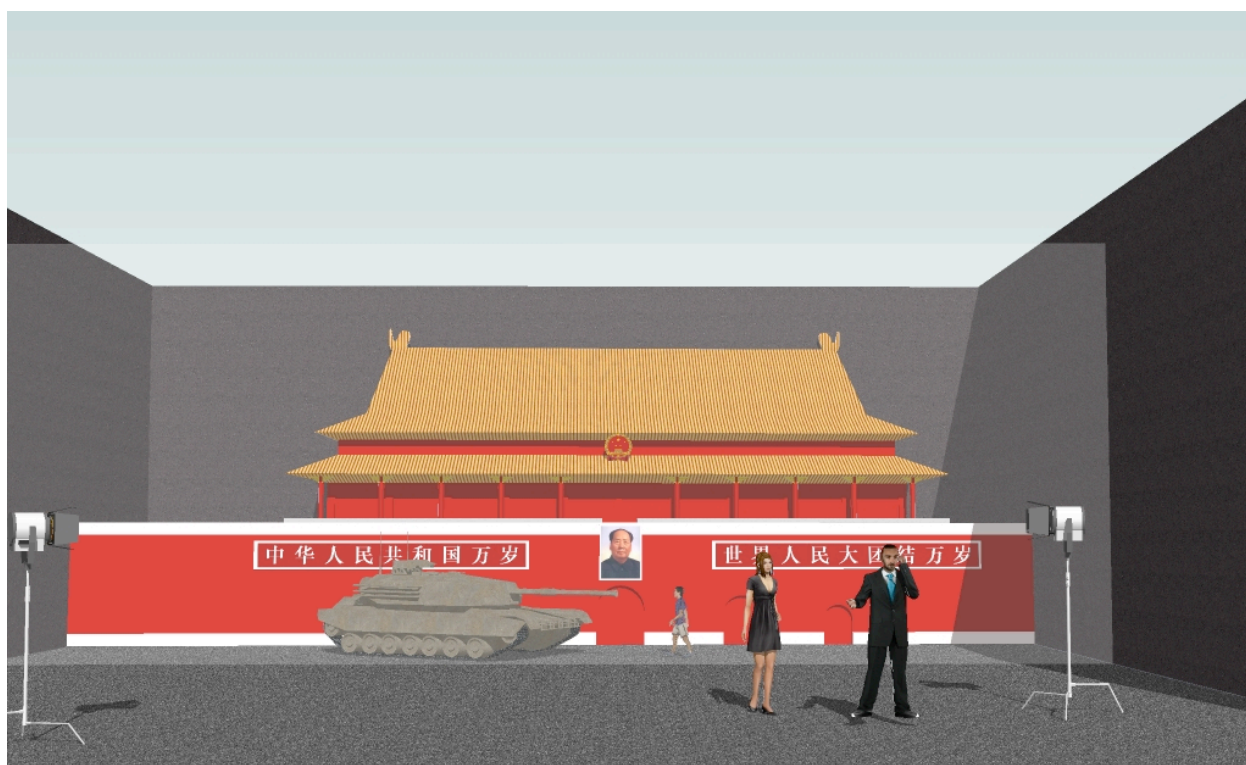

THEATRE

Een project van

SUPERAMAS / EN-KNAP

Première in november 2012, in het kader van Maribor Culturele hoofdstad van Europa 2012

THEATRE – artistieke beschouwing, 3-D model van de scène, Superamas, 2011

Coproductie

SUPERAMAS (F/B/A),

En-Knap, Iztok Kovac cie, Spanish Fighters, Ljubljana (SLO),

Maribor, Culturele Hoofdstad van Europa 2012 (SLO),

Kaaitheater, Brussel (B),

Kunstencentrum Vooruit, Gent (B),

BUDA Kunstencentrum, Kortrijk (B),

Le Manège - CECN, Mons (B),

Tanzquartier, Wenen (O),

Maison de la Culture d'Amiens, Amiens (F)

La Gaîté Lyrique, Parijs (F),

Teatro Metastasio di Prato-Firenze (I)

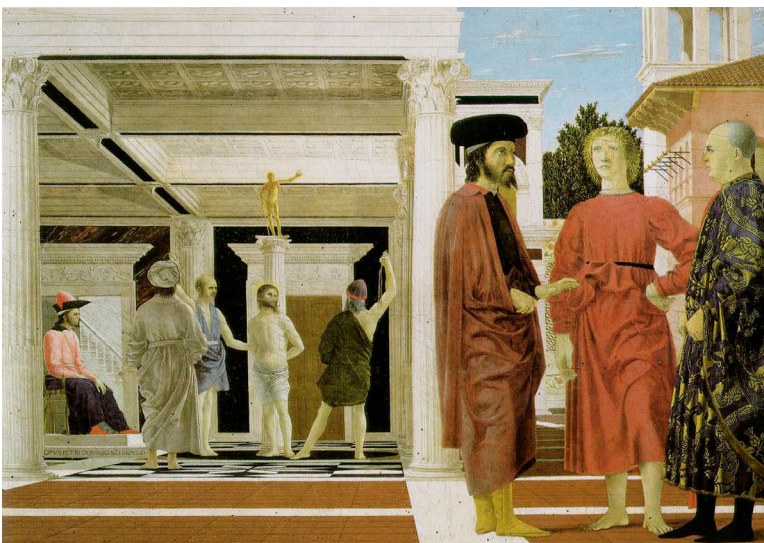
Het Politieke Systeem van Beelden

In de manier waarop ideeën zich verspreiden, maken we vaak de analogie tussen de uitvinding van de boekdrukkunst in de 15e eeuw en het ontstaan van het internet in de late 20ste eeuw. Deze technische kwantumsprong is een gemene deler tussen de Renaissance en onze moderne tijd. Gelijkaardige parallellen bestaan er tussen andere staaltjes van menselijke creativiteit en ontwikkelingen: de grote historische ontdekkingsreizen en de queeste naar nieuw land, de ontwikkeling van het kapitalisme en de uitbouw van de internationale financiële wereld. Beelden en de manier waarop zij de wereld representeren vormen hierop geen uitzondering. In zekere zin voeren 3-D beelden ons terug naar de uitvinding van het perspectief door de Italiaanse schilders uit de 15e eeuw.

La cite idéale, Francesco di Giorgio Martini, midden 15e eeuw (Galleria Nazionale delle Marche, Urbino)

Volgens historicus Daniel Arasse¹ is het ontstaan van het perspectief niet los te koppelen van politieke overwegingen. Ontleend aan architectuur, is het perspectief gerelateerd aan de symmetrische constructie van de publieke ruimte; ruimtes die we kunnen zien als de sites van politieke actie *par excellence*. Om Hannah Arendt² te parafraseren: 'de enige tastbare erfenis van politieke acties zijn de verhalen die vervat zitten in documenten en monumenten.' Monumenten en beelden zijn *an sich* geen acties, maar vormen wel de externe voorwaarden voor de wijze waarop acties worden opgevoerd.

De geseling van Christus, Piero della Francesca, midden 15e eeuw (Galleria Nazionale della Marche, Urbino)

Bovendien draagt het perspectief ook bij aan de vorming van het subject omdat het de ruimte vorm geeft in functie van de kijker. De eerste stap in de constructie van perspectief is dan ook niet het definiëren van het vluchtpunt maar het bepalen van het kader. Om die reden is het volgens Arasse niet zo dat het perspectief de ruimte creëert waarin het verhaal zal plaatsvinden, maar vormt het de uitkijkpost van waaruit het geobserveerd kan worden.

¹ Cf. "L'invention de la perspective" en "La règle du jeu", in *Histoires de peintures*, Paris, Gallimard, 2003.

² Cf. *Condition de l'homme moderne*, Paris, édition pocket, 1994 (Engels origineel: *The Human Condition*).

In deze act van de representatie van de publieke ruimte en het definiëren van het punt van waaruit deze ruimte wordt waargenomen, kan men de uitvinding van het perspectief beschouwen als een brug tussen pluralisme (als geschenk aan de mens) en individualisme (gevormd door de mens zelf), twee hoogst politieke elementen.

De familie Medici wist wat op het spel stond. Zij waren mecenasen van de kunst, een verstandige politieke zet. Zij ondersteunden die kunstenaars die werkten met het perspectief, en zo handhaafden zij de orde in de manier waarop de wereld werd gerepresenteerd, en dit in een tijd waarin zij hun machtspositie bedreigd wisten door volksopstanden.

De slag van San Romano, Paolo Uccello, midden 15e eeuw (National Gallery, London)

Met het ontstaan van het perspectief kreeg ook het subject een materieel bestaan, waardoor het zichzelf kon denken in de wereldorde van het hier en nu, onafhankelijk van een hemelse wereld. De Westerse traditie van beeld en representatie verschoof naar een "Kartesiaans", materialistisch systeem, waarin de connectie met de realiteit – realisme – de bovenhand nam. Een bondgenootschap ontstond, een as tussen kunst – wetenschap – politiek, waarin het 'goddelijke' geleidelijk in vraag werd gesteld ten voordele van het Humanisme, dat concreet vorm kreeg met de gebroeders Lumière een aantal eeuwen later.

Officier en een lachend meisje, Johannes Vermeer, midden 17e eeuw (The Frick Collection, New York)

Tot op vandaag maakt deze nieuwe vorm van representatie, materialistisch in aard, het mogelijk om de wetenschappelijke, politieke en kapitalistische verhalen van de Westerse wereld te vertellen en af te beelden.

Het blijft een noodzaak de politieke betekenis van de nieuwe beelden die ons omringen in vraag te stellen. Zij zijn ontdaan van de werkelijkheid (en refereren naar zichzelf als virtueel); hun bestaansreden is de situationale context waarin ze geconsumeerd worden. Elke speler van videogames produceert zijn/haar eigen continuüm aan beelden, elke internet-surfer ontwerpt zichzelf. De materiële dimensie van het beeld verdwijnt geleidelijk, ze stopt fysiek te bestaan, verandert in binaire gegevens die enkel bestaan op het moment dat ze geconsumeerd worden. De productie van nieuwe beelden eindigt in een terugkerende loop tussen producenten en consumenten. Consumenten / toeschouwers worden gesust met de illusie van een geïndividualiseerde en uniek blik, hoewel ze stap voor stap ook de rol van auteur, of tenminste inter-acteur, op zich nemen.

Medal of Honor, Electronic Arts, USA, 2010

Blond Girl, computer gegenereerd 3-D beeld

Het interactieve ontstaan van deze beelden geeft aanleiding tot almachtsfantasieën bij hun consumenten. En fantasieën blijven het omdat de parameters, de condities van het kijken niet helder zijn en onder de oppervlakte blijven. Programma's, algoritmes, databanken, patenten en investeringen; ze blijven allemaal onzichtbaar – voor het blote oog.

*THEATRE
artistieke
beschou-
wing, 3-D
model van de
scène,
Superamas,
2011*

De orde van een onveranderlijke wereld is gewijzigd in zijn oneindige tegenwoordigheid. De wereld mag nooit stoppen haar charmes tentoon te spreiden aan de inwoners van de kapitalistische maatschappijen. Het economische en technologische allegaartje waardoor dit mirakel gematerialiseerd kan worden, is inderdaad een factor van macht. En zoals we weten is macht uiteraard een politieke aangelegenheid.

De Representatie van Macht

De Illusie van Politiek / de Politiek van Illusie

Fra Angelico, Fra Filippo Lippi, Botticelli en Michelangelo schilderden de toenmalige machthebbers in een kader dat bepaald werd door de wetten van het perspectief. De machthebbers op aarde (zoals Lorenzo de Medici) ontmoetten zij die de Goddelijke macht in handen hadden (zoals de Maagd Maria, heiligen, mythologische figuren). De mecenas ondersteunde de schilder financieel, de schilder gaf het volk iets om naar te kijken. De mecenas in kwestie werd daarbij, naargelang de omvang van de financiële steun, afgebeeld als een heerser van de wereld.

De alomtegenwoordige aanval van de beelden die ons omringen, hanteren eenzelfde principe. Macht verheft zichzelf altijd tot het podium, dit is nooit anders geweest. Zij die de macht in handen hebben tonen zichzelf aan ons (de inter-acteurs creëren de wereld van de beelden opnieuw en opnieuw) alsof ze de personages zijn in een fictie die de werkelijkheid heet. Het is belangrijk een rol te hebben in dat stuk, en best van al een makkelijk herkenbare rol. De slechterik heeft altijd een baard en een duivelse blik in de ogen, hij doet er alles aan om onheil aan te richten. De held is Afro-Amerikaans. Op het einde verslaat hij de slechterik. In een ander stuk speelt hij een andere rol. De held is een zachtaardige oude man met een baard, die vredig op zijn eiland zit en zijn sigaar rookt. Plotseling is de Afro-Amerikaan de slechterik geworden. Hij maakt het eiland van de oude man onleefbaar. Dit stuk eindigt ongetwijfeld tragisch. De held in dit verhaal is immers al een tijdje heel erg ziek.

Fidel Castro en Hugo Chavez, Associated Press, Havana, 13 Oktober 2007

Deze verhalen zijn internationaal gekend, ze worden overal ter wereld gespeeld. Het lichaam van de heerser is gedematerialiseerd. De media heeft hem de gave van de alomtegenwoordigheid geschonken. Als een God is hij nu in staat overal en altijd aanwezig te zijn. Hij was voor lange tijd een synthese van verschillende personen, en nu is hij uitgegroeid tot een synthetisch persoon. Hij is al eeuwen geen incarnatie van de goddelijke macht meer, en sinds een paar jaar is hij zelfs geen ideaal meer. Soms probeert hij wanhopig een sociaal project op poten te zetten, maar eigenlijk is hij maar goed in één ding: zichzelf presenteren. Er zit hem niets anders meer op dan de illusie van de politiek te bewaren met inzet van de politiek van illusie. Het huidige bewind in Italië is een mooi maar triest voorbeeld. Ongetwijfeld is het land hiermee een pionier in de wereld, een rol dat het in de Renaissance ook ooit gespeeld heeft.

THEATRE door SUPERAMAS

Het Beeld van de Macht / De Macht van Beelden

THEATRE, het nieuwe project van SUPERAMAS, gaat over de representatie van een wereld gestructureerd door de politiek van de illusie. Daartoe beroepen we ons op verschillende technieken van 'versterkte realiteit', zoals 3-D beelden, avatars and mapping.

Deze technieken laten een herenscenering van markante of anekdotische momenten van de internationale politieke arena toe. We denken bijvoorbeeld aan het Franse veto over de oorlog in Irak op de Algemene Vergadering van de VN, of de beelden van Silvio Berlusconi die Angela Merkel lange minuten liet wachten bij de ontvangst op een NAVO-top.

Het podium wordt ook een plaats van onwaarschijnlijke ontmoetingen. Wat zou Tito gezegd hebben als Silvio Berlusconi hém liet wachten? Echte mensen, fictieve figuren en avatars ontmoeten elkaar. Belangrijke beslissingen worden genomen. Misschien is er een oorlog op til. De scène wordt mogelijks de plaats van actie.

THEATRE – Artistieke beschouwing, 3-D model van de scène, Superamas, 2011

SUPERAMAS' interesse ligt in de wisselwerking tussen de werkelijkheid en fictie, en de manier waarop deze gebruikt wordt in de huidige politieke verslaggeving. Het doel is om de werkelijke komedie of tragedie, verscholen achter de illusie van de politiek, bloot te leggen.

Wanneer het privéleven van publieke figuren de voorgrond neemt in de politiek van illusies, wanneer het huwelijk van de kroonprins of de zwangerschap van de First Lady maatschappelijke thema's worden, lijkt fictie de realiteit al lang te hebben ingehaald. Maar goed, gaven de grote Renaissance meesters hun madonna's ook niet de trekken van de prostituees die er model voor stonden?

SUPERAMAS zal echte en onechte verhalen brengen, navigeren tussen realiteit en virtualiteit en daarbij steeds trachten de politiek en het beeld van de politiek gescheiden te houden. Of de twee zelfs meer te vermengen. De kijker krijgt althans de mogelijkheid om klaar te zien: de gereedschapskist wordt aan hen onthuld. En hun aandacht richt zich, naar we hopen, zowel op het kader als op het vluchtlijnen.